

показує, що лексеми з градаційним значенням мають семантичні нюанси як великої, так і малої ознаки, тому кількісні вияви поділяємо на семантичні підгрупи: велика ознака репрезентована надмірним, дуже великим і збільшеним виявами, а мала - зменшеним, недостатнім і найнижчим.

Показники цих виявів - слова-актуалізатори в дефініціях лексем. Так, одиниці зі значенням **збільшеності** найчастіше характеризуються лексемами *досить, сповнений, схильний, налитий* (невелике перебільшення норми). Ад'єктивам на позначення **дуже великої ознаки** властиві такі характеристики: *дуже, з великим (довгим), який часто (швидко), якому дуже, багатий чимось* (ознака виявляється великою мірою, але не надмірно). На **надмірність** указують позначки *зовсім, надзвичайно, абсолютно, украй, нестерпно, виключно, надмірно, занадто, якого не можна, який все* тощо (акцент на абсолютній межі вияву ознаки). Показниками ступеня вияву малої ознаки є слова *не цілком, не дуже, на половину* для передачі зменшеності; *з домішкою (відтінком), трохи, ледве, децю* для вказівки на **недостатність**.

Творення лексем на позначення **найнижчої** ознаки відбувається аналітично в ступенях порівняння прикметників за допомогою лексеми *найменш*.

Отже, класифікація формантів за виявом ознаки має носити ступеньований характер, що дає змогу дослідити все розмаїття значеннєвих нюансів цих афіксів у поєднанні з різними твірними базами. У вищій школі цьому питанню не приділено належної уваги, а отже воно потребує подальшого вивчення.

ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ВНЗ

Є.Б. НОВІКОВА, старший викладач

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Сьогодні в освітніх закладах не лише готують майбутніх спеціалістів, але й навчають їх нести відповідальність за свої вчинки, будувати гармонійні стосунки. Надзвичайно актуальною стає потреба ' формування у студентів духовних, культурних, моральних цінностей у їх національному та загальнолюдському розумінні. Головне завдання - сформувати у студентської молоді ставлення до толерантності як до цінності. Зважаючи на прояви нетерпимості, жорстокості, расизму, дискримінації, соціальної ізоляції, які простежуються в сучасному світі, необхідно шукати шляхи мирного та толерантного співіснування студентів в умовах полікультурності, оскільки толерантні взаємини молодих людей, які навчаються в одному середовищі, є однією із ланок формування незалежного громадянського суспільства. Здобуваючи навички не тільки професійного, але й соціального спі-

лкування, студенти засвоюють і закріплюють ті норми та правила, які прийняті в тому чи іншому професійному середовищі, тобто оволодівають основами культури толерантної поведінки.

Формуванню толерантності сприяють знання, відкритість спілкування та свобода думки, совісті і переконань. При цьому толерантність розглядається за сферами прояву, а саме: політична - терпимість до людей інших політичних поглядів, до їхніх політичних позицій; наукова - визнання різних теорій і наукових шкіл, інших точок зору в науці; педагогічна - повага до власних дітей, студентів, уміння зрозуміти й пробачити їхню недосконалість; адміністративна - уміння управляти без агресії. Провідними методами та формами формування толерантності у вищій школі є колективні та групові заходи за участю студентського самоврядування й представників громадських організацій. Створення ситуації «реальної відповідальності» сприяє формуванню толерантності студентської молоді та їх суспільної поведінки в різних життєвих ситуаціях.

Толерантний викладач повинен виховувати у студентів уміння позитивно взаємодіяти з іншими людьми. Свою діяльність він повинен базувати на принципах толерантності, основні з яких такі: цілеспрямованості, взяття до уваги індивідуальних особливостей кожного індивіда, зв'язку толерантності з життям, ставлення до інших з повагою, опори на позитивне, створення толерантного середовища у навчальному закладі, співпраці. Викладач повинен володіти різними методами та прийомами, які б допомагали розвивати толерантність у студентів. Такий викладач поважає почуття та позицію кожного, формує почуття справедливості, створює вільну та демократичну атмосферу на заняттях, готовий до діалогу, розуміння та солідарності, спроможний розвивати почуття взаємної прихильності.

Отже, толерантність сьогодні є необхідною умовою для об'єднання людей різної віри, поглядів, культурних традицій й політичних переконань. Вона може бути сформована за допомогою відповідної педагогічної взаємодії. Толерантна освіта є передумовою створення мирних взаємин у суспільстві.

СОЦІАЛЬНА АКТИВНІСТЬ СТУДЕНТІВ: ВИКЛИКИ ТА ПОТРЕБИ

Л.А. НОХРИНА, канд. техн. наук, доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Динамічні соціокультурні зміни формують у студентів активну життєву позицію, здібності до творчої самореалізації та етичної саморегуляції в соці-